

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Лоскоріх Габрієлли Людвиківни
на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності
підприємств сфери ІТ», поданої на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

Рецензенти, які призначені Вченою радою Державного університету «Житомирська політехніка» (протокол № 4 від 01 вересня 2021 р.):

д.е.н., професор Замула Ірина Валеріївна,

д.е.н., професор Чижевська Людмила Віталіївна,

на основі результатів засідання фахового семінару з попередньої експертизи дисертації Лоскоріх Габрієлли Людвиківни на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємств сфери ІТ» (протоколу № 10 від 22 жовтня 2021 р.) прийняли наступне рішення:

Науковий рівень дисертаційної роботи Лоскоріх Габрієлли Людвиківни на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємств сфери ІТ» відповідає вимогам Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Робота містить нові положення і практичні розробки, які в сукупності вирішують наукову проблему, що полягає у поглибленні теоретико-методологічних положень та розробці науково-практичних рекомендацій з формування обліково-аналітичного забезпечення ІТ-підприємств.

Актуальність теми дослідження. Надзвичайно вагомим чинником у забезпеченні стабільної організаційно-виробничої та фінансово-економічної діяльності підприємств сфери ІТ є їх обліково-аналітичне забезпечення – процес збору, підготовки, реєстрації та обробки обліково-аналітичної інформації та прийняття на її основі управлінських рішень, спрямованих на забезпечення захисту фінансово-економічних інтересів суб'єктів

підприємницької діяльності. Обліково-аналітичне забезпечення є складним механізмом, який об'єднує процеси обліку та економічного аналізу з метою формування об'єктивної інформаційної бази відповідно до інтересів зовнішніх і внутрішніх користувачів. Рівень економічної ефективності підприємств сфери ІТ потребує постійного вдосконалення обліково-економічного забезпечення з метою наповнення системи показниками, необхідними для глибокого вертикального і горизонтального аналізу інформаційних обліково-аналітичних масивів, що забезпечать запити внутрішніх і зовнішніх користувачів. З огляду на вищевказане, представлена на розгляд дисертаційна робота Лоскоріх Габрієлли Людвиківни на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємств сфери ІТ» має високий рівень актуальності та затребуваності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних тем кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка»: «Обліково-аналітичне забезпечення ІТ-підприємств» (номер державної реєстрації 0120U103444). У межах наукової теми автором виконано дослідження, пов'язані з удосконаленням теоретико-методичних положень бухгалтерського обліку та аналізу діяльності ІТ-підприємств.

Наукову новизну отриманих результатів представлено науковими положеннями, в яких удосконалено організаційне забезпечення бухгалтерського обліку діяльності ІТ-підприємств шляхом обґрунтування порядку вибору аутсорсингових та інсорсингових форми організації бухгалтерського обліку для ІТ-підприємств на основі визначених факторів (вимоги інвесторів; розмір ІТ-підприємства; тривалість функціонування; загальна схема роботи) та елементів облікової політики для об'єктів (нематеріальні активи, витрати майбутніх періодів, незавершене виробництво, забезпечення, доходи, витрати), що можуть бути враховані для розробки методичних вказівок для суб'єктів у сфері ІТ; методика

бухгалтерського обліку витрат на створення програмного забезпечення в частині організації аналітичного обліку (в розрізі замовлень/ ІТ-проектів, етапів процесу розробки) та інформаційних потоків, що посилить оперативність розрахунку ефективності кожного ІТ-проекту, полегшить обробку облікових даних і побудову управлінської звітності; застосування облікових способів управління ризиками діяльності ІТ-підприємств в частині формування інформаційного забезпечення для визначення їх індикаторів та організації системи аналітичного обліку операцій із формування резервів (для резервів організаційної забезпеченості та резервів під покриття витрат, пов'язаних з виконанням ІТ-проекту); підхід до організації (шляхом структурування роботи за основними ознаками ІТ-проекту як етапу організації аналізу та потоків даних як передумови формування інформаційного забезпечення) та методики аналізу ефективності ІТ-проекту (що враховує інтереси замовника (дотримання строків, бюджету, якості) та виконавця, для якого базується на поєднанні фінансових та витратних методів оцінки для продуктових та сервісних ІТ-підприємств). Дістало подальший розвиток організаційно-методичні положення формування інформаційних запитів на ІТ-підприємстві на основі запропонованої їх класифікації (за ознаками: замовники; система оподаткування; види проектів, що виконуються; моделі організації бізнесу), що забезпечує ефективне управління їх діяльністю; теоретичні положення обліково-аналітичного забезпечення діяльності ІТ-підприємств у частині обґрунтування облікових наслідків визначених характерних рис їх діяльності (ризикованість; плинність кадрів; масштабованість; низька матеріаломісткість; залежність від сучасних технологій; віддаленість роботи); узгодженні облікової термінології (ІТ-послуга, ІТ-продукт, ІТ-товар), що сприяє однозначному трактування облікових наслідків результатів діяльності суб'єктів господарювання в ІТ сфері; теоретичне обґрунтування вибору обліково-аналітичних технологій управління ризиками діяльності ІТ-підприємств на основі визначення таких специфічних їх видів, як ризики ІТ-проекту (пов'язані з часом виконання,

витратами та якістю) та ризики організації й здійснення діяльності (технологічний, ризик персоналу, ринковий та юридичний); організаційно-методичне забезпечення системи управлінської звітності ІТ-підприємств (ІТ-1 «Звіт для ідентифікації ризиків», ІТ-2 «Звіт про рівень виконання ІТ-проєкту» (для підприємств, що використовують модель ціноутворення Fixed Price / Time&Materials), ІТ-3 «Звіт про джерела фінансування ІТ-продукту», ІТ-4 «Оцінка продаж та ефективності ІТ-продуктів»), що забезпечує підвищення прозорості формування основних показників (точок контролю) та покращує комунікацію серед учасників ІТ-проєкту.

Практичне значення одержаних результатів полягає в наступному: рекомендації щодо порядку обрання аутсорсингових або інсорсингових форм організації бухгалтерського обліку, які отримані за результатами дослідження, впроваджені у практичну діяльність ТОВ «Інтелект Технолоджіс» (довідка № 001/211018 від 18 жовтня 2021 р.); пропозиції щодо формування облікової політики в ІТ-підприємствах були впроваджені у практичній діяльності ТОВ «ДЕ ВІЗУ ГЛОБАЛ» (довідка № 01-01 від 11.01.2021 р.); практичні рекомендації щодо типологізації та порядку ідентифікації ризиків ІТ-підприємств (організація та здійснення діяльності, а також для ІТ-проєктів) були впровадженні в практичну діяльність МПП «K&K» (довідка № 10 від 23.09.2021 р.); комплекс заходів облікового характеру щодо мінімізації наслідків ризиків в частині забезпечення інформації та використання інструментів резервування були впровадженні в діяльність ТОВ «ПАРТНЕР-2» (довідка № 11 від 10.12.2020 р.).

Пропозиції з розвитку теоретичних і методичних аспектів бухгалтерського обліку та аналізу діяльності ІТ-підприємств застосовано при розробці навчальних робочих програм і методичних вказівок з навчальних дисциплін: «Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті», «Звітність підприємств», «Оподаткування підприємств» Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (довідка № 121/UA/2021 від 24.06.2021 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати

дисертаційної роботи оприлюднені автором на 9 міжнародних, всеукраїнських і міжрегіональних конференціях, серед них: II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Імплементація інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу» (18 квітня 2019 р.); Всеукраїнська науково-практична on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки (15-17 травня 2019 р.); Міжнародна наукова економічна конференція у м. Берегове «Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів» (17-18 травня 2019 р.); Міжнародна наукова конференція «Розвиток інтегрованої звітності підприємств: тези виступів» (4-5 жовтня 2019 р.); The International Scientific Conference «Modern paradigms in the development of the national and world economy» (1-2 November 2019); II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції» (16 квітня 2020 р.); Всеукраїнська науково-практична on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки (11-15 травня 2020 р.); VI Міжнародна науково-практична конференція, присвяченої 20-й річниці створення кафедри аудиту «Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку» (10 грудня 2020 р.); IV Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні» (12 березня 2021 р.).

Повнота опублікування результатів дослідження. Основні положення наукових розробок, отриманих здобувачем, опубліковано 18 наукових праць загальним обсягом 6,65 друк. арк. (особисто автора – 4,17 друк. арк.), з яких: 1 – у періодичному виданні, яке проіндексовано в базі даних Web of Science; 1 – у науковому періодичному виданні іншої держави; 7 – у наукових фахових виданнях України; 9 тез доповідей та матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій

Основні публікації, що відтворюють наукові результати проведеного дослідження:

**Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати
дисертації**

*Стаття у періодичному науковому виданні іншої держави,
яка входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та
Європейського Союзу:*

1. Лаговська О.А., Лоскоріх Г.Л. Облікове відображення операцій з розробки програмного забезпечення в ІТ-підприємствах: напрями удосконалення. *Evropský Časopis Ekonomiky A Managementu*. 2021. Volume 7. Issue 2. P. 43-48 (**Чехія**). (загальний обсяг 0,47 д.а., особисто автору належить 0,23 д.а.: визначено особливості відображення в бухгалтерському обліку операцій зі створення програмного забезпечення на ІТ-підприємстві)
Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «А»:

2. _Lagovska O., Loskorikh G., Stoika N., Semion V., Karasova N. Method of structuring business model and mathematical model of DSS of IT companies. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Том 2, No 33. P. 306-313(**Web of Science**). (загальний обсяг 0,86 д.а., особисто автору належить 0,17 д.а.: описано структурування роботи за основними ознаками ІТ-проєкту як етапу організації аналізу).
Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б»:

3. Лаговська О.А., Лоскоріх Г.Л. Класифікація ІТ-підприємств: обліковий аспект. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 1(2). С. 115-119. (загальний обсяг 0,52 д.а., особисто автору належить 0,26 д.а.: запропоновано класифікацію ІТ-підприємств, побудовану для цілей обліку та аналізу).

4. Лаговська О.А., Лоскоріх Г.Л. Форми організації бухгалтерського обліку для ІТ-підприємств: проблеми вибору. *Вісник ЖДТУ. Економіка, управління та адміністрування*. 2019. Вип. 3(89). DOI: <https://doi.org/10.26642/jen-2019-3> (89)-114-118. (загальний обсяг 0,53

д.а., особисто автору належить 0,26 д.а.: обґрунтовано порядок вибору аутсорсингової або інсорсингової форми організації бухгалтерського обліку для ІТ-підприємства).

5. Лаговська О.А., Лоскоріх Г.Л. Формування облікової політики ІТ-підприємств. *Modern Economics*. 2020. № 19(2020). С. 108-113. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-18). (загальний обсяг 0,69 д.а., особисто автору належить 0,34 д.а.: запропоновано положення облікової політики для ІТ-підприємств).

6. Лаговська О.А., Грабчук І.Л., Лоскоріх Г.Л. Класифікація ризиків ІТ-підприємств: обліковий аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. Вип. 3 (47). С. 28-32. DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2020-3\(47\)-28-32](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2020-3(47)-28-32). (загальний обсяг 0,59 д.а., особисто автору належить 0,19 д.а.: обґрунтовано класифікацію ризиків діяльності ІТ-підприємств, яку необхідно враховувати в ході організації обліку).

7. Лоскоріх Г.Л. Особливості організації управлінського обліку на ІТ-підприємствах. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 1(48). С. 20-25. DOI: <https://doi.org/10.26642/pbo-2021-48-20-25> (0,50 д.а.).

8. Лоскоріх Г.Л. Характерні риси діяльності ІТ-підприємств: обліковий аспект. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. Вип. 3(83). С. 72-77. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2021-3-10> (0,58 д.а.).

9. Лоскоріх Г.Л. Облікове відображення зниження ризику діяльності ІТ-підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 58. С. 105-108. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/58_2021/22.pdf (0,45 д.а.).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

10. Лоскоріх Г.Л. Характеристики ІТ-підприємства: вплив на бухгалтерський облік та аналіз. *Імплементація інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу: II Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 18 квітня 2019 р.* / редкол.: О.І. Черевко [та

ін.]; Харківський держ. ун-т харч. та торг. Х.: ХДУХТ, 2019. С. 68-70 (0,11 д.а.).

11. Лоскоріх Г.Л. Особливості діяльності сервісних та продуктових ІТ-підприємств: обліковий аспект. *Тези Всеукраїнської науково-практичної online конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки, 15–17 травня 2019 р.* Житомир: ЖДТУ. С. 320. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/10-buhgalterskyj-oblik-analiz-audyta-opodatkovannya.pdf> (0,1 д.а.).

12. Лоскоріх Г.Л. Теоретичний аспект дефініції «обліково-аналітичне забезпечення» у процесі модернізації бухгалтерського обліку. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів / тези міжнародної наукової економічної конференції у м. Берегове, 17-18 травня 2019 р.* Ужгород: Видавництво «ФОП Сабов А.М.», 2019. С. 161-164 (0,19 д.а.).

13. Лоскоріх Г.Л., Борович А. Вимоги до бухгалтера як основного суб'єкта формування звітності на ІТ-підприємстві. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств: тези виступів Міжнар. наук. конф., 4-5 жовтня 2019 р.* Житомир: Житомирська політехніка, 2019. С. 305-306 (загальний обсяг 0,1 д.а., особисто автору належить 0,05 д.а.: обґрунтовано вимоги до бухгалтера ІТ-підприємства).

14. Лаговская Е., Лоскорих Г. Особенности организации бухгалтерского учета на ИТ-предприятиях. *Modern paradigms in the development of the national and world economy: The International Scientific Conference, 1-2 November 2019.* (загальний обсяг 0,44 д.а., особисто автору належить 0,22 д.а.: розкрито особливості організації бухгалтерського обліку на ІТ-підприємстві).

15. Лоскоріх Г.Л. Особливості обліку програмного забезпечення на ІТ-підприємствах. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16 квітня 2020 р.* Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. С. 56-58 (0,1 д.а.).

16. Лоскоріх Г.Л. Особливості організації бухгалтерського обліку на ІТ-підприємстві. *Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки, 11-15 травня 2020 р.* Житомир: ЖДТУ. С. 266-267. (0,1 д.а.).

17. Лоскоріх Г.Л. Загальні засади організації управлінського обліку на ІТ-підприємствах. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку: зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 20-й річниці створення кафедри аудиту; 10 грудня 2020 р.* Київ, КНЕУ, 2020. 587 с. С. 429-431 (0,14 д.а.).

18. Лоскоріх Г.Л. Обліковий аспект ідентифікації ризиків ІТ-підприємств. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 12 березня 2021 року: збірник наукових праць.* Вінниця: ВНТУ, 2021. 932 с. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/fiip/fiip2021/paper/viewFile/11876/9939> (0,18 д.а.).

Було запропоновано офіційних опонентів, які є провідними фахівцями із заявленої спеціальності та за темою дисертаційної роботи:

– д.е.н., професора БАРДАША Сергія Володимировича, професора кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу і консалтингу Національного університету біоресурсів і природокористування України;

– д.е.н., доцента МУРАВСЬКОГО Володимира Васильовича, професора кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету.

Висновок. Дисертаційна робота Лоскоріх Г.Л. на тему: “Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємств сфери І” відповідає вимогам п. 9-12 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ № 167 від 06 березня 2019 року із відповідними змінами, а саме: є завершеною самостійною кваліфікованою науковою працею, в якій отримано нові науково-обґрунтовані результати в галузі науки з обліку, аналізу та оподаткування, що розв’язують конкретні наукові проблеми.

Рекомендовано прийняти до захисту дисертаційну роботу Лоскоріх Габріелли Людвиківни на тему: “Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємств сфери І”.

Рецензенти:

Професор кафедри

інформаційних систем в управлінні та обліку

Державного університету

«Житомирська політехніка»,

доктор економічних наук, професор

Ірина ЗАМУЛА

Професор кафедри

інформаційних систем в управлінні та обліку

Державного університету

«Житомирська політехніка»,

доктор економічних наук, професор

Людмила ЧИЖЕВСЬКА

